

**I.E.S. OTERO PEDRAYO (OURENSE). DEPARTAMENTO DE FILOSOFÍA.
EXTRACTO DO PROGRAMA DE HISTORIA DA FILOSOFÍA. Curso 2009-2010**

A. OBXECTIVOS.

1. Coñecer os períodos da historia da filosofía e os seus representantes fundamentais, recoñecendo as cuestións permanentes da filosofía ao longo da súa historia e relacionalas con temas traballados en filosofía e cidadanía, utilizando con propiedade os conceptos adquiridos.
3. Comprender a vinculación entre o pensamento dos distintos autores e outras manifestacións da actividade humana do seu contexto histórico: socioeconómico, político, científico e artístico.
4. Elaborar exposicións orais e composicións escritas acerca de temas determinados con claridade, corrección, plenitude e autonomía, procurando unha certa reflexión persoal.
5. Comentar textos filosóficos analizando con rigor os seus conceptos e teses e comparándoos coa postura defendida noutros textos de diferente autoría acerca dos mesmos temas.
6. Desenvolver o hábito de ponderar con criterio opinións contrapostas a partir do contraste entre teorías e correntes filosóficas que se sucederon na historia.
7. Constatar a posición de cada representante dunha corrente filosófica sobre a diferenza de xénero e valorala á luz das crenzas e prácticas do seu contexto histórico.
8. Debater temas de actualidade en relación cos contidos da materia, fundamentando racionalmente a propia postura, recoñecendo as achegas doutras persoas e illando os prexuízos.
9. Valorar o coñecemento do pasado como unha achega continua de elementos que contribúen á comprensión do presente e á planificación do porvir.
10. Apreciar a lectura como medio de enriquecemento persoal e desenvolver un hábito inquisitivo e analítico en relación coa información recibida na vida cotiá.

B. CONTIDOS.

1. Comezos da filosofía: aparición e desenvolvemento da filosofía grega. Sócrates, mestre de Platón. Platón: vida e obra; teoría da realidade e do coñecemento; antropoxía; ética e política.
2. A filosofía aristotélica: Contexto sociohistórico. Un novo enfoque filosófico fronte ao platonismo. Teoría da natureza: hilemorfismo e explicación do cambio. Antropoxía. A ética: a virtude e a felicidade. A política: orixe da sociedade e formas de goberno. Escolas helenísticas.
3. A filosofía medieval e renacentista: contextualización do pensamento medieval e renacentista. O pensamento de Agostiño de Hipona. O pensamento de Tomé de Aquino: o aristotelismo en Tomé de Aquino; a teoría do coñecemento: abstracción e realismo moderado; o problema de razón e fe; a demostración da existencia de Deus: as cinco vías e a súa estrutura; lei: lei eterna, lei natural e lei positiva. O pensamento renacentista.
4. A filosofía moderna: contextualización da filosofía moderna e racionalismo. O pensamento de Descartes: o problema do método e o proxecto cartesiano; a dúbida metódica e a primeira verdade: o cogito; a existencia de Deus e a veracidade divina; a teoría da substancia: substancia pensante e extensa; antropoxía e moral cartesiana; o tema da substancia nos outros pensadores racionalistas; a ética e a política nos outros pensadores racionalistas.
5. O empirismo: contexto sociohistórico do empirismo inglés. O empirismo fronte ao racionalismo. O pensamento de John Locke: o coñecemento das ideas: orixe, tipos e límites; o problema da substancia; o coñecemento do eu, de Deus e das cousas externas; a teoría do contrato social e o liberalismo político. O pensamento de David Hume: os elementos do coñecemento e o fenomenismo; a crítica da causa; a negación da metafísica: crítica da idea de substancia (cousas, eu, Deus); o emotivismo moral.
6. A filosofía ilustrada: Kant. Contexto do pensamento ilustrado. O idealismo transcendental de Kant. A crítica da razón como síntese de racionalismo e empirismo. A sensibilidade: espazo-tempo. O entendemento: as categorías. A razón: a metafísica. O formalismo moral.
7. A crítica do capitalismo: Contexto de Marx. Crítica ao idealismo e ao materialismo anterior: o concepto de alienación. O materialismo histórico. Crítica da economía política capitalista
8. Nietzsche ou a crise da razón ilustrada. Contexto sociohistórico, vida e obra do autor. A crítica dos valores da cultura occidental. O nihilismo e a vontade de poder. Na procura da edificación do reino do home. Valoración e repercusións do pensamento de Nietzsche.

9. As correntes filosóficas do século XX. Contextualización. O arranque da filosofía do século XX: o problema do fundamento das ciencias. A segunda resposta á crise: o neoe empirismo. A filosofía despois da II Guerra Mundial.

10. Filosofía española e filosofía galega no século XX. Contextualización. A xeración do 98: Unamuno. O modernismo na filosofía española. A escola de Madrid: Ortega y Gasset. A filosofía española na posguerra: Zubiri, Zambrano. As últimas correntes na filosofía española. A filosofía galega no século XX

C. METODOLOXÍA DIDÁCTICA. MATERIAIS E RECURSOS.

- Promover a lectura e análise de textos filosóficos e a elaboración de comentarios sobre eles que inclúan reflexións críticas argumentadas. Elaboración, por parte dos alumnos-as, de composicións escritas e de exposicións orais onde integren información de distintas fontes.

- O **comentario de texto**, cos seus múltiples enfoques posibles, convértese así non só nun exercicio privilexiado para esta materia, senón nun contido procedementa l básico. As sínteses conceptuais e o estudo do ámbito histórico e cultural deben complementar a lectura dos textos.

- Promoverase nos alumnos e nas alumnas a capacidade de determinar cales son as súas propias necesidades de información, tanto xeral coma específica e como satisfacelas acudindo a **obras de consulta**. O uso sistemático de **fontes bibliográficas** de información habituarao s aos mecanismos básicos do traballo intelectual.

- Finalmente, o **exercicio da composición** fomentará a capacidade de determinar enfoques propios a temas tradicionais, xunto coa capacidade de establecer relacións e de argumentar, habilidades todas elas necesarias para acadar a madurez intelectual.

D. CRITERIOS DE AVALIACIÓN, RECUPERACIÓN E CUALIFICACIÓN.

1. Ordenar e situar cronoloxicamente os períodos, problemas, autoras e autores que se estudan, identificando as súas características distintivas e establecendo as relacións correspondentes.

2. Relacionar os problemas filosóficos estudados coas principais condicións socioculturais en que aparecen e a que pretenderon dar resposta, utilizando sempre o vocabulario específico.

3. Expoñer por escrito os aspectos das teorías filosóficas de forma completa, clara e coherente.

4. Analizar textos filosóficos identificando a súa estrutura, teses e argumentos e mais explicando os seus conceptos no marco do pensamento correspondente.

5. Comentar criticamente textos filosóficos, identificando os seus supostos implícitos, a consistencia dos seus argumentos e a vixencia das súas achegas na actualidade.

6. Elaborar pequenos traballos sobre algún autor ou autora ou algún aspecto transversal a varios autores ou autoras con pautas metodolóxicas establecidas.

7. Participar en debates sobre algún tema filosófico de actualidade relacionado con contidos da materia, realizando escoita activa e exposición razoada e respectuosa.

O **modelo de proba escrita** e os **criterios de cualificación** seguirán as indicacións do 11 de setembro de 2009, suxeridas pola coordinación do grupo de traballo da Historia da filosofía para as PAAU. Dese xeito, o alumno ou alumna deberá realizar unha composición de tipo filosófico, en base ao texto proposto, sobre o tema enunciado e responder a unha cuestión teórica

Os criterios de cualificación. Na composición mostrará a comprensión do texto, explicará o contexto histórico-filosófico do autor e da temática do texto e desenvolverá a temática do autor ao que pertence o texto, conectando esa cuestión coas liñas fundamentais do pensamento do autor, ofrecendo así unha panorámica sistemática do autor e dunha mínima análise diacrónica do problema tratado. Desde estes puntos de vista, valorarase a contextualización histórico-filosófica do autor e da temática a tratar ata un máximo de 3 puntos; e a comprensión e explicación do texto, así como o desenvolvemento da temática do autor do texto ata un máximo de 4 puntos. A resposta á cuestión teórica valorarase cun máximo de 3 puntos. Terase ademais en moita consideración a precisión e a claridade de exposición, así como a madurez persoal na mesma: orixinalidade e capacidade crítica, rigor conceptual, coherencia expositiva. Asemade a nota da avaliación non só dependerá da cualificación do exame. Teranse en conta os aspectos que poidan contribuír a mostrar contidos de tipo actitudinal e procedementa l. Estas actividades e actitudes poderán modificar a mera cualificación do exame ata nun 30%, valorándose positivamente ata un máximo de 1 punto e negativamente ata un máximo de 1 punto cando se amose unha actitude diletante e mesmo ata de 2 puntos se a actitude fose de entorpecemento da marcha normal da clase. A **recuperación** virá determinada polos mesmos principios.